

บทที่ ๕

สรุปผลวิจัยและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง “แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรมของชาวนาบ้านแหมเหนือ” โดยผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ในเบื้องต้นดังนี้ คือ (๑) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินชีวิตของชาวนา (๒) เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตของชาวนาบ้านแหมเหนือ (๓) เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรมของชาวนาบ้านแหมเหนือ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ สภาพการดำเนินชีวิตของชาวนา

สภาพการดำเนินชีวิตชาวนาเป็นคนกลุ่มใหญ่ในสังคมและเป็นผู้บุกเบิกเส้นทางสร้างชุมชนให้เจริญรุ่งเรืองและสร้างสังคมและประเทศชาติให้มีความมั่นคงชาวนาผลิตอาหารให้แก่คนส่วนมากและสร้างเศรษฐกิจและวัฒนธรรมมายาวนานเป็นผู้อยู่เบื้องหลังแห่งความสำเร็จเป็นผู้ปิดทองหลังพระแต่ชาวนายังถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้มีอำนาจและนายทุนชาวนาก็ยังเป็นชาวนาผู้มีความยากจนและลำบากขาดโอกาสทางสังคมขาดเสรีภาพขาด ศักดิ์ศรีการให้เกียรติตนเองและผู้อื่นและยังสะท้อนถึงความไม่พอเพียงทางปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินชีวิตเป็นคนกลุ่มท้ายๆ ที่ภาครัฐให้ความสำคัญ

๕.๑.๒ การดำเนินชีวิตของชาวนาบ้านแหมเหนือ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินชีวิตของชาวนาบ้านแหมเหนือนั้นมีการดำเนินชีวิตตามสภาพเหมือนชาวนาทั่วไปดำเนินไปในรูปแบบพึ่งพาตนเองอยู่บ้างแต่ไม่มาก และยังพบว่ายังมีความลำบากในการดำเนินชีวิตพบอุปสรรคในการดำเนินชีวิตหลายด้าน คือ

๑) ด้านเศรษฐกิจ พบว่าชาวนาทำนาในรูปแบบรับทำและรับขายขาดแรงจูงใจในการทำนาเหตุผลเพราะเศรษฐกิจไม่ดี เพราะรายได้จากผลผลิต คือ ราคาข้าวตกต่ำรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายไม่สมดุลกัน รายจ่ายมีมากตลอดรายวัน รายเดือน รายปี มีรายจ่ายตลอด แต่รายได้ได้รับครั้งเดียวต่อหนึ่งปี และต้นทุนในการทำนานั้นมีสูงมาก ในการทำนาแต่ละครั้งพอเริ่มทำนาก็มีรายจ่ายเกิดขึ้น ทุกขั้นตอนในการผลิตใช้เครื่องทุ่นแรงหมดใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่หมด นั้นหมายถึงการจ้างงานทั้งหมด ในเมื่อมีการจ้างก็ต้องมีต้นทุนเกิดขึ้น ชาวนาขายข้าวได้มากเท่าไรก็ต้องนำไปจ่ายค่าต้นทุนในการผลิตหมด เลยเกิดปัญหาการกู้หนี้ยืมสินเกิดขึ้นเพื่อที่จะมาใช้จ่ายในการผลิตครั้งต่อไปและใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตต่อไปวันๆ ขาดกำลังใจในการทำนาไม่มีความภูมิใจในการประกอบอาชีพทำนาที่เป็นอาชีพของบรรพบุรุษที่สืบทอดกันมายาวนาน

๒) ด้านสังคม ชาวนามีความเป็นอยู่ในรูปแบบพึ่งพาตนเองให้ได้มากที่สุด เพื่อให้ผ่านอุปสรรคไปได้ และในเมื่อชาวนามีรายได้น้อยไม่เพียงพอแก่ค่าครองชีพที่สูงขึ้น เพราะชาวนาปัจจุบันนั้น การทำนาเปลี่ยนไปและพฤติกรรมก็เปลี่ยน เพราะแทบทุกอย่างต้องใช้เงินในการดำเนินชีวิตเป็น

หลัก ขาวนาเป็นหนี้มากจึงต้องออกไปทำงานต่างถิ่น เช่น กรุงเทพมหานคร หรือ จังหวัดอื่น ๆ เกิดการย้ายถิ่นเกิดขึ้นเพื่อที่จะหาเงินมาใช้จ่ายหนี้สินและอื่น ๆ จึงเกิดปัญหาตามมา คือ ในหมู่บ้านมีแต่คนแก่และเด็ก เด็กขาดความอบอุ่นขาดการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครองจึงเกิดปัญหาด้านสังคมตามมา เช่น การขาดเรียน ปัญหายาเสพติด ลักขโมย การพนัน เกิดขึ้น กลายเป็นปัญหาใหญ่ในสังคมเพราะขาวนารายได้น้อยเป็นหนี้จึงเกิดปัญหาต่างๆตามมา

ด้านอารมณ์ มี ๒ ด้านด้วยกัน ด้านชอบคือ อภิธรรมมณ และด้านไม่ชอบ คือ อนภิธรรมมณ ขาวนาจะมีความสุขในช่วงที่ได้พบปะญาติพี่น้องที่กลับมาเยี่ยมบ้านในช่วงเทศกาลต่างๆ หรือ เวลาที่มีเทศกาลต่างๆ ซึ่งมีการจัดทั้งปีทั้ง ๑๒ เดือน คือ ฮิตสิบสองครอง ๑๔ นั้นเองแต่ในส่วนที่เป็นอารมณ์ ไม่ชอบคือ อนภิธรรมมณ ขาวนาจะเกิดความเครียดบ่อยเพราะมีปัญหาด้าน ค่าครองชีพที่สูงขึ้นรายจ่ายมีมาก และ หนี้สิน เลยเกิดความเครียดตามมา

สิ่งแวดล้อม ที่พบคือปัญหาจากสิ่งแวดล้อม ขาวนาส่วนมากใช้สารเคมีในการทำนาเป็นจำนวนมาก เพราะการทำนาเปลี่ยนไปจากเคยทำนาดำกลายมาทำนาว่าน เคยใช้แรงงานคน กลายมาใช้แรงงานเครื่องจักร จึงเกิดปัญหาการใช้สารเคมีมาก เพราะต้องการผลผลิตเป็นจำนวนมาก เพื่อที่จะขายข้าวให้ได้จำนวนมาก นำเงินใช้หนี้ที่ขาวนาก่อขึ้น จึงต้องเร่งการใช้สารและยาฆ่าแมลง ยากำจัดศัตรูพืช ยาฆ่าหอยเชอรี่ ล้วนแล้วแต่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก เช่น ปัญหา น้ำ ดิน อากาศ ผลที่ตามมา คือ กุ้ง หอย ปู ปลา สัตว์ในน้ำได้รับผลกระทบ ขาวนาจึงไม่สามารถหาอาหารตามธรรมชาติมาบริโภคได้ ดังนั้น ขาวนาจึงต้องหาเงินมาซื้ออาหารในการดำรงชีวิตต่อไป

๕.๑.๓ แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรมของขาวนาคบ้านแหลมเหนือ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

การศึกษาแนวทางการดำเนินชีวิตของขาวนาคบ้านแหลมเหนือพบว่า หลักธรรมที่ขาวนาคนำมาปฏิบัตินั้นสอดคล้องกับหลักธรรมที่มีหรือปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาที่มีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างชาญฉลาดที่มีมายาวนานกว่าถึง ๒๖๐๐ ปีมาแล้ว พบว่ามีหลายข้อหลักธรรมด้วยกันดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ หลักธรรมที่ขาวนาคนำมาปฏิบัติในการดำเนินชีวิต คือ หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรม หรือที่รู้จักกัน คือ คาถาเศรษฐี อุ อา ก ส นั้นเอง เพียรหา รักษาดี มีมิตร เลี้ยงชีพโดยชอบ และหลักอริยมรรค หรือ มรรคมืองค์ ๘ ในการดำเนินชีวิต ตามทางสายกลาง ไม่มากเกินไปในการดำเนินชีวิตและทางด้านการทำนาในทุกๆด้านในทุกๆ ขบวนการในการผลิตข้าวตั้งแต่เริ่มการผลิตจนถึงการขายผลผลิต

ด้านสังคม หลักธรรมที่ขาวนาคปฏิบัติในด้าน ความยากจนนั้น คือ อิทธิบาท ๔ ขาวนาคมีฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ในการทำงาน ด้านหนี้สิน ขาวนาไม่ควรซ่องแะอบายมุข ๔ และ ๖

ด้านอารมณ์ มี ๒ ลักษณะ คือ อภิธรรมมณ และ อนภิธรรมมณ หลักธรรมที่ขาวนาค คือ ฆราวาสธรรม ในการอยู่ร่วมกันในสังคมคนหมู่มาก และ กรรมฐาน ๒ ในการระงับความเครียดหรือความโกรธ เพราะขาวนาคมีความเครียดมาก

ด้านสิ่งแวดล้อม หลักธรรมไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง คือ กุศลมูล จะได้ไม่เบียดเบียนธรรมชาติมากจนเกิดความเสียหายส่งผลกระทบทางดานอื่นๆอีกมากมาย

๕.๒ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- ๑) ควรศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการนำเสนอหลักธรรมแก่ชาวนาเพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองมากที่สุด
- ๒) ควรศึกษาว่าเจ้าหน้าที่รัฐได้เข้ามาแนะนำหรือเสนอแนะในการทำนาหรือไม่อย่างไร?
- ๓) ควรศึกษาว่าชาวนานำหลักธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตมากน้อยแค่ไหน?